

KIHNU LEHT

VÄLJAANDJA KIHNU VALLAVALITSUS

august 2025 nr 7 (278)

Suur rõõm on südames, **Pitsid Paistvad** esindasid meie väikest saart tantsupeol väarikalt ja silmapaistvalt. See protsess polnud sugugi kerge. Tantsijad panustasid lugematuid tunde pikkadesse proovipäevadesse, läbisid kaks närvesöövat eelproovi ja esitasid ka videovooru, et tõestada oma oskust ja platsimuudatuste täpset tundmist.

See kõik nõudis juba niigi suurt pühendumust, kuid tööline katsumus saabus tantsupeo proovinädalal, mis algas juba 29. juunil. Terve nädala vältel seisis meie tüdrukud silmitsi pikkade päevade ja tihe-
da graafikuga. See nõudis neilt tohutut sihikindlust – nii vaimselt kui füüsiliselt.

järgneb pöördel >>

Foto erakogust

Minu tee Tantsupeo s

Kolm aastat tagasi muutus üks täiesti tavaline päev mu elu üheks olulisemaks. Sain kõne Ingrid Jasminilt, kes küsis, kas tahaksin olla tema assistent järgmisel tantsupeol. Ma ei teadnud siis, et just see hetk paneb veerema ühe elumuutva lumepalli – täis õppimist, eneseületust, rõõmu, kahtlusi, sära ja unistuste täitumist.

Aastate jooksul olin osa kunstilisest toimkonnast ja Pärnumaa liigijuhi assistendina sukeldusin aina sügavamale sellesse maailma. Meil oli lõputult koosolekuid, uusi süsteeme, mida tundma õppida, ja momente, kus tuli lihtsalt usaldada, et saame hakkama. Tantsupeo nädal, kuhu kõik välja jõudis, oli aga suurem ja võimsam, kui ma eales ette kujutada oskasin.

Päevad algasid varavalges meeskonna koosolekutega ja jätkusid proovide, jooksvalt

muutuvate ülesannete ning probleemide lahendamisega. Öhtud lõppesid taas koosolekuga ja vahel veel oma piirkonna tiimi lisakoosolekutega. Proovides olid igapäevased lõputu jooksmine, karjumine „Joonda!“, suurte A3 jooniste ja umbkaudsete knopkade paigutuste leidmine. Kui harjutusväljakul puudusid isegi knopkad, tuli loovalt mõelda ja sisetunnet usaldada. Kõik see, kui kõrvaklapist kostus samaaegselt teiste assistentide ja Ingridi hääli, tekitas korraliku orienteerumismängu. Sammud kogunesid – 25 000, 30 000 ja rohkemgi päevas.

Vahel tundsin end väljakul kogenematuna. Oli raske mitte iseenda peale pahane olla. Ümbritsetud kogunud inimestest, tundsin end vahel väga üksildasena – eriti ilma Pitside ja pereta. Tahtsin nii väga jagada seda kogemust kellegagi, kes oleks samal lainel. Aga tagantjärele mõeldes

<< algus esilehel

Tantsijate muljed ja arvamused:

Kuidas nägid välja proovipäevad?

Uiõ-Kuraga Mari: Proovipäevad olid pikad, väga pikad. Vahepeal tundus, et lausa lõputud! Meil olid proovid Lasnamäe ja Kalevi staadionil vaheldumisi ja see ühest kohast teise minek oli omaette katsumus.

Matu-Peetri Lisett: Mulle jäid meelde täpid. Polnud selle üle, kuidas platsil orienteerutakse, küll enne pead vaevanud, kuid proovide lõpuks ja öhtul magama jäädes olid silme ees ainult need samad valged ning punased täpid, mille järgi me jooniseid moodustasime.

Esimestel päevadel harjutasite oma väljakul. Mis tunne oli, kui astusid esimest korda Kalevi staadioni väljakule?

Uiõ-Matu Maria: Kui esimest korda staadionile jõudsin, olin elevil samas natukene närvis. Ma ei suutnud ette kujutada kuidas tuhanded tantsijad peavad siin tantsima ja jooniseid moodustama.

Nurme Arleen: Päris esimest korda käi-

sime Kalevi staadionil proovi tegemas ja närv tuli sisse siis, kui selgus, et staadioni märgistused on teist värvi, kui meie kodustaadionil Lasnamäel. Süda vajus saapasäärde, kas leian üldse tantsu kestel oma õiged punktid üles.

Pihlaka Mia: Seda tunnet ei oska isegi kirjeldada, kuid tean, et see jääb minuga ja jään seda meenutama, sest kõik need pikad ja väsitavad trennid tasusid ennast ära. Ma ei oleks tahtnud seal mitte kellegi teisega olla, kui oma pitsidega.

Te ööbisite terve nädal Gustav Adolfi Gümnaasiumis. Kuidas oli kõigiga koos olla klassiruumis kokku pakitud?

Pihlaka Mia: Olin väga rõõmus, et kõik otsustasid koolis ööbida, sest meil oli kogu aeg naljakas ja naer ei lõppenud ka öösel, kui üritasime aru saada, kes norskab. See oli igal öösel uus inimene.

Matu-Peetri Lisett: Koolis ööbimine on kindlasti üks kõige tähtsam osa tantsupeo protsessi juures, sest see mitte ainult ei muutnud meid grupina lähedasemaks, vaid aitas meil üksteist ka platsil paremini mõista. Kuna meiega olid seal lisaks tantsijatele veel pillimängijad, siis korralda-

sid nad kaks korda tantsuõhtu, mis kestis ikka üpris kaua ning seal saime ka teiste rühmade liikmetega tuttavaks.

Räägime natuke etendustest. Millised piirkonna plokid meeldisid?

Uiõ-Kuraga Mari: Minu meelest olid meie liigi tantsud väga ilusad ja väärivad, kihnlastele hästi sobivad. Enne meid oli Läänerannik ja see oli tervikuna minu lemmik osa kogu etendusest.

Muusika, liikumine, mustrid, kõik klappis nii hästi kokku ja see nende mahatulek ja meie pealetulek oli ka kõige ilusam üleminek.

Nurme Arleen: Mulle meeldis kõige rohkem tants „Vürtsikas Mai“. See tants ja muusika olid nii ägedad ja kaasahaaravad, aga üldiselt olid kõikide tantsude muusikad väga lähedad ja mitmed kummitasid mind veel nädalaid pärast tantsupidu.

Mis tunne oli viimasel etendusel tantsida?

Pihlaka Mia: Pisarad voolasid, kõik oli samal ajal nii kurb kui ka ilus.

Uiõ-Matu Maria: Viimase etenduse ajal sain aru, mis on selle mõte, miks ma seda

üdamesse

oligi just see väljakutse, mis sundis mind kasvama ja arenema. Pidin endale korduvalt meelde tuletama: „Silvia, sa oled TANTSUPEOL! Sa oled unistanud sellest ja nüüd see toimub. Ära lase enesekahtlusel seda sinult röövida – nauti!“ ning see aitas väga.

Mõne etenduse ajal olin abiks treppidel – jälgisin, et rühmad õigel ajal platsile ja maha saaksid ning publik ei istuks treppidel. Kui lõpuks sain ise rahulikult puldist etendust vaadata, nägin ma seal väljakul kolme aasta tööd, unistusi ja pühendumist. Viimasel etendusel tänati meeskonda ja moment, kui hüüti mu nimi ning võtsin lillekimbu kätte, oli lihtsalt kirjeldamatult – kõige uhkem moment elus. Veel suurem üllatus ootas väljamarsi ajal – rühmad tulid kingitustega, lilled käes, kallistasid ja tänasid. Vot siis pisaraid voolasid tugevalt.

Järgmisel päeval oli rong-

käik. Jalad olid valusad, vihma sadas, aga meeleolu kasvas iga minutiga. Kui juba märg olla, siis miks mitte veel natuke tantsida ja nalja visata? Kui jõudsim laulukaare alla, valitses seal tohutu rõõm – hoolimata läbimärgadest riietest ja väsimusest. Meie seisime rivis ja tervitasime teisi rühmasid. Ning kuigi vihma aina sadas, tundsin, et pean seda hetke täiel rinnal nautima, sest ei tea, kas kunagi veel sellist kogen.. Avakontserdil oli hääl hõiskamisest kadunud, aga südames oli laul olemas.

Viimasel päeval laulukaare all seisin taas Vancouveri segakooriga ja oma õe kõrval – või pigem tema peal, sest lauljad pressiti nii kokku. Keha oli täiesti kurnatud, kuid hing oli elevel. Eesti armastus on parim adrenaliin, mida tean.

Ja just siis, kui hakkasin taipama, mis toimub, sai kõik äkki läbi. Tagasi Kihnu jõudes oli küll hea puhata, aga vai-

Foto: Marie Virta

kus ja tühjus mu ümber ja sees andsid märku, kui suure tüki see pidu mu hingest endaga kaasa viis. Kui öde ja õemees tagasi Kanadasse sõitsid, jõudis kõik kohale. Olen veel sellest toibumas – sest see ei olnud lihtsalt üks nädal, vaid kolm aastat kogu mu südamest, ajast ja energiast. Nüüd on aeg vaikselt hingata, ennast uuesti üles leida ja teha ruumi järgmisele suurele unistusele.

Paljud küsivad minult, mis

edasi saab? Ma ei tea. Tean ainult, et looming vajab vaikust. Hetkel on mu aeg olla tasa, taastuda ja lubada uutel ideedel tekkida. Ja kui aeg on õige – küll tuleb mulle midagi ägedat. Selles ei kahtle ma hetkekski.

Südamest tänan kõiki, kes olid sel teekonnal minu kõrval. Aitäh! Elagu Eesti. Elagu tantsupidu.

Silvia Soide

teen ja miks peaksid inimesed siia tulema. Kõige kurvem hetk oli finaaletenduse viimane tants, mulle tundus võimatu, et see, mida olime nii pikalt harjutanud, saigi läbi.

Kõik need korrad, kui mõtlesid, et ei jõua rohkem neid tantse tantsida ja neid laule kuulata, olid lõpuks seda väärt.

Rongkäigul sadas kõvasti. Kuidas vastu pidasid vihmas ja märgade riietega?

Uiõ-Matu Maria: Jalad said esimese viie minuti jooksul läbimärjaks, nii et kaotada polnud enam midagi. Ma ei mõelnud pärast enam üldse, et mu jalad märjad on ja rongkäik läks ruttu.

Uiõ-Kuraga Mari: Olen osalenud rongkäigus laulja ja tantsijana ja minu kogemus on selline, et kui lauljal on rongkäik peo alguses ning väga pidulik, olgu mis ilm tahes, siis tantsijal on see pigem suur pingutus.

Olime päevade viisi käiste ja sukkadepasteldegas platsil higistanud, jalgade all villid ja iga liiges andis tunda. Ühesõnaga tunne polnud nii pidulik. Ja ega vihm seda väga paremaks ei teinud, aga rongkäigu

ajal on alati nii südantsoojendav näha teede äärde kogunenud inimesi, kes nii ägedalt kaasa elavad - see annab jaksu juurde!

Kui jõudsid tagasi koju ja puhkasid välja.....kuidas see kohale jõudis, et kõik ongi läbi?

Nurme Arleen: Oma voodi ei ole elu sees olnud nii pehme, kui pärast tantsupidu. Tunne oli hea ega tekkinud seda kurbust, et kõik läbi on, vaid pigem uhke tunne ning toredad hetked, millele tagasi mõelda.

Siis aga tuli juba ette võtta rongkäigust ligumärjaks saanud riiete puhastus ja välja mõelda, kuidas oma parmupäevitusest lahti saada.

Pihlaka Mia: Peale tantsupidu tuli väike depressioon peale, jäin seda kõike väga igatsema.

Uiõ-Kuraga Mari: Mulle tundub, et päris välja puhunud veel ikkagi ei ole :) Mälestused on väga värvikirevad ja ilusad, raskused ununevad vaikselt ära. Varsiti tahaks koos pilte ja videosid vaadata ja meenutada.

Mida sa ütleks teistele, kes pole kunagi

tantsupeol käinud, et neid inspireerida? Kas sa üldse soovitaks seda?

Pihlaka Mia: Tantsupeo kogemust ei ületa miski, julgustan kõiki järgmisest tantsupeost osa võtma!

Nurme Arleen: See on hästi tore kogemus ning minu jaoks eriti just oma rühmakaaslaste poolest. Selle nädalaga on võimalik ühise kogemuse läbi oma kaasteeliste palju lähedasemaks saada.

Uiõ-Matu Mari: Kogu see vaev ja mitmetunnised trennid ja proovid on lõpuks seda väärt. Sa ei koge mitte kusagil mujal seda tunnet, mida tunned tantsupeol.

Matu-Peetri Lisett: Mina soovitsin võimalusel kindlasti korra elus vähemalt sellest protsessist osa võtta. Ma pole kunagi kõige suurem tantsupeo entusiast olnud, vaid see on tundunud pigem üritusena, kust peaks korra elus osa võtma, kuid endalegi üllatuseks tahaksin ma nüüd iga pidu platsil kohal olla.

Uiõ-Kuraga Mari: KINDLASTI soovitaksin minna! See on väga äge protsess, mille käigus õpid ennast ja teisi paremini tundma.

Muljeid vahendas
Silvia Soide

Kihnu naiskoor käis laulupeol

On 3. juuli õhtu ning kell 16.15 stardib praam Kihnust Munalaiu suunas. See praamireis ei ole Kihnu jaoks kindlasti tavaline: pardal on Kihnu naiskoor Kihnu Laulajad, kes võttis suuna pealinna poole, et minna XXVIII laulupeole "Iseoma." Mõelda vaid – viimati toimus sellise põhjusega reis 56 aastat tagasi.

Dirigent Egert hakkab jagama kõigile naistele käepaelu ning kaelakaarte ja otse on tunda, kuidas kõigil tõuseb ärevusest pulss ning teekond laulupeole saab hoopis teise tähenduse. Munalaius pakime endid bussi ja algab sõit. Õhtuks jõuame Tallinna Mustamäe Humanitaargümnaasiumisse, kus ootab meid kohalik staap ning saame kätte oma klassiruumi, millest saab kodu mitmeks päevaks. Suundume sööma ning seejärel otse pealinna kauplustesse, kuna pealinna kraam on ju ikkagi teine. Õhtu veedame koolimajas, kus naeru ja nalja jätkub varajaste tundideni.

Reede hommik ei lase kaua puhata ning pärast laulupeole iseomalikku hommikusööki

pakime vajalikud asjad kaasa ning suundume lauluväljakule. Ilm on tuuline ja jahe ning paljud haaravad kaasa suurräti. Teekond lauluväljakule on üsna pikk ning pärast tundi aega bussidega sõitmist jõuamegi väljakule.

Nähes laulukaart võtab hetkeks südame värisema ning silma vesiseks, kas me tõesti olemegi siin? Kuid üsna kiiresti vaatame üle erinevad paigad ning lepime kokku kogunemiskoha – tulemas on ju ikkagi 25 000 lauljat ja oma kogunemiskoht peab kõigil teada olema. Seejärel kuulemegi juba kõlaritest, et meid oodatakse rivistuma. Naised liiguvad oma häälerühmade juurde ning dirigendid kogunevad kaare ette, et jälgida proovi. Ligi 5000 naist liigub lavale ning see vaatepilt on võimas. Algab proov, mis kestab oma jagu. On uhke tunne kuulata ja vaadata ning see teadmine, et meie 16 tublit laulajat on samuti kaare all...

Proov saab läbi ning ongi aeg minna laulupeosuppi sööma. Suppi saab valida suisa mitme erineva vahel: mõni valib hernesupi, mõni borši. Kui

kõht sooja suppi täis, läheme üheskoos jäätist sööma ning saabub taas aeg minna proovidesse. Uus proov toob endaga kaasa lavale nüüd juba suurema arvu lauljaid: lavale asuvad ühendkoorid ühtekokku 25 000 lauljaga. Toimuvad läbimängud ning erinevate liikide proovid. Meie päev väljakul lõpeb kell 17 ning seejärel võtame suuna tagasi koolimajja. Kuna õhtu on üsna noor, otsustati tutvuda pealinna meluga.

Käes on laupäeva hommik. Täna saame võtta veidikene rahulikumalt ning kell 12 peame olema rongkäiguks valmis. Kui esialgu tundub, et õues on täitsa ilus ilm, siis üsna pea hakkab taevas siniseks kiskuma. Klassiruum on sagimist täis ning ühiselt otsustati, et sadagu või pussnuge, aga meie paneme täisvormid selga. Naised aitavad üksteisel tanud pähe sättida ning vaadatakse, et kõik näeksid korrektsed välja. Koguneme koolimaja ette, et teha üks ühine foto. Seejärel suundume juba ühistranspordile, et minna rongkäigule. Meiega koos on bussis Tamiste naiskoor ning ei lähe

gi kaua, kui juba täitub buss rõõmsa lauluga. Õues hakkab sadama ning ikkagi säilib veel lootus, et ehk ei kisu ilm kurjaks.

Jõudnud Vabaduse väljakule, liigub koor oma kohale, kus tervitavad meid juba meile tuttavad näod – Pitsid Paistvad.

Jooksen Estonia juurde, et olla valmis kiireks intervjuuks ETV-le. Kell 13.00 kõlavad esimesed puhkpillid ning rongkäik hakkab liikuma. Tempo on üsna hea, kuna ilm ei lase kellelgi väga paigal püsida. Iga sammuga tunneme, kuidas pastlad muutuvad järjest niiskemaks ning vesi tungib põue. Kuid Kihnu naised ei lase end ilmast heidutada ning pea iga kolmas inimene tee ääres tervitab kihnlasi ning kogu Kihnule saadetakse tervisi. Kuus kilomeetrit läheb ruttu – ei saa arugi, kui juba olemegi väljakul. Astudes peaväravatest sisse hõikab dirigent: "Naised, ära tegime!" See tunne oli tõesti võimas, kui kogu rahvaga sai sammutud väljakule.

Väljakul aga lähme otse sooja suppi sööma ning seejärel suundume kuivatustelkidesse, sest nüüd juba kallab kui

ämbriga. Meie õnneks oli telgis vähe rahvast ning sättisime endid pinkidele istuma. Ühel hetkel otsustab Veera, et see on ikkagi laulupidu ning pärast kolme laulusõna "Valged kajakad kisavad..." läks käima pea kaks tundi kestev rahvalaulupidu. Kuna rongkäik kestis veel mitu tundi, oli meil aega omajagu. Järjest rohkem liitub meiega inimesi ning lauldud said vist kõik laulud, mis vähegi peas olid.

Jõuab kätte aeg minna avaühendkoori rivistusele. 25 000 lauljat hakkas liikuma lavale ning selleks, et näha dirigenti, tuli vaeva näha, kuid kui kõlas esimene akord, oli kannahk ihul. Seda tunnet ei anna sõnadega edasi anda. Tuletornis süttis tuli ja saigi laulupidu avatud. Edasi nautisime valikühendkooride kontserti ning otsustasime, et lähme enne suurte masside liikumist koju.

Pühapäeva hommik, 6. juuli – see päev on meie jaoks kõige olulisem, kuna meie

töö saab lõpuks tasutud. Pakime koolimajas kõik asjad kokku ning maja ees ootab meid bussijuht Tarmo. Mahutame endid taas bussi, käime toidupoe läbi ning võtame suuna väljakule. Ilm on kordades parem ning väljakul on tunduvalt rohkem ka pealtvaatajaid. Naudime teiste kooriliikide kontserte ning ongi aeg meil endal rivistuma minna. Otsustasin seekord minna ja kuulata kontserti mäenõlvalt. Ja sealt nad tulevad! Suurel ekraanil näidatakse mitu korda Kihnu naisi. Kõlasid meie neli liigilaulu ning kaks neist läksid kordusesse. Tehtud, ajalugu on taas tehtud! Pea seitse kuud tööd ja vaeva on ennast ära tasunud ning 16 naist tõestasid ennekõike iseendale, et kõik on õpitav, ka neljahäälset laulmine.

Pärast esinemist liigume taas kogunemispaika ning muljetame. Naiste emotsioonid on laes. Kõik said avaldada oma lemmiklood ning rääkida, kui-

das oli laulda nii suure kooriga. On aeg liikuda lõpuühendkoori, mis on alati laulupidudel kõige oodatud kooriliik. Kõlavad isamaalised laulud ning kogu mure ja vaev kaob.

Laulupeo lõpp oli imeline – "Ta lendab mesipuu poole" laul, mida paljud ootasid: sõnad, mis lähevad hinge ning viis, mis ei unune. On aeg hakata kodupoole liikuma.

Tagasiteel Kihnu on aega mõelda. Tänutunne on see, mis jääb pikaks ajaks hinge. Laulupeol osalemine ei ole pelgalt lauliku haaramine ja kaare alla minemine. See on töö, pühendumus ning tahe. Protss, mis kindlasti ei unune, kuid samas annab nii palju juurde.

Minu kui dirigendi tänusõnad lähevad ennekõike naiskoori lauljatele, kes uskusid minusse ning sellesse, mida me teeme. Tänusõnad Kihnu vallale, kes andis meile võimaluse selles osaleda. Aitäh, head pereliikmed ja sõbrad, et olite

lauljate jaoks just siis olemas, kui nad pidid minema proovidesse või laulupäevale ning ei saanud olla teiega. Me tõestasime, et Kihnu ei ole pelgalt väike saar oma kultuuriga. Me oleme osa Eesti kultuurist ning võimelised sammuma ka suurema kultuurivankriga. Aitäh veel kord ning kohtumiseni Kihnu naiskoori viiendal hooajal.

**Teie Kihnu naiskoori
Kihnu Laulajad ja
dirigent Kopli Egert**

Sadamas peeti kaluritepäeva

12. juulil toimus Kihnu sadamas Kihnu Kaluritepäev, mis tõi kokku nii kohalikke kui ka külalisi üle Eesti.

Suvesoojus, merekohin ja kihnlaste külalislahkus löid ainulaadse atmosfääri, milles segunesid traditsioonid, kogukonnavaim ja meelelahutus.

Päev algas Kihnu sadamas naiste laulu saatel, kes muulilt saabusid sadamakäile paadiga. Samal ajal jõudis sadamasse ka praam Kihnu Virve, mis sümboliliselt ühendas mandri ja saare pidupäeva alguseks.

Pärast ametlikku avamist alustati kalurite brigaadide võistkondade registreerimisega. Kokku võistles neli tiimi, kes panid end proovile traditsioonilistes ja humoorikates alades nagu autovedu, sõudmine ja teatevõistlus. Suured tänusõnad Mani ja Pootsi kaluritele, kes aktiivselt meie programmist osa võtsid ning oma jõu ja osavuse proovile panid.

Sadamapiirkonnas toimusid paralleelselt käsitöö- ja toidulaat, töötoad, ning lastele oli avatud mänguala batuutide ja populaarse hobuse Erviniga. Päeva jook-

sul sai uudistada ka näitust, mis tutvustas Kihnu eluolu, kalandust ja kultuuripärandit.

Pärastlõunal jätkusid individuaalvõistlused, milles said osaleda nii kalurid kui ka pealtvaatajad.

Õhtu eel tõmbas tähelepanu motikate paraad, mis kulges rahvamajast sadamani. Sadamasse jõudes järgnes võistluste autasustamine, kus tunnustati päeva parimaid kalurite brigaade ja individuaalvõistluste võitjaid.

Peoõhtu kulmineerus kultuuriprogrammiga – lavale astusid pillilapsed, Kihnu tantsijate ja mandri rahvatantsijate esinemised. Suure finaalina pakkusid elavat muusikat ja jalgilist Agulipoisid ja Audru Jõelaevanduse Punt, kelle saatel jätkus pidu varaste hommikutundideni.

Tänusõnad toetajatele!

Kihnu Kaluritepäev sai teoks tänu paljudele toetajatele. Eriline tänu kuulub koostööpartnerile SA Kihnu Kultuuriruumile, sponsoritele Magaziin, Enefit Green ja Utilitas ning Pärnu Lahe Partnerluskogule, kelle projektitoetus ja Euroopa Liidu

Fotod: Triinu Vohu

kaasrahastus võimaldasid selle sisuka ja südamliku päeva korraldamise.

Kihnu Kaluritepäev on oluliseks sündmuseks Kihnu kultuurikalendris, pakku- des võimalust austada meretraditsioone, tugevdada kogukonnatunnet ning tutvustada saare elu- ja kalanduspärandit ka laiemale publikule.

Agnes Laine

Fotod: Mare Mätas

Folgil püüne piäl

Juulikuu viimse nädalivahe-
tusõ käüs kihnlästõ esindus
32. Viljandi Pärimusmuusika
Festivalil - folgil. Sellekorra oli
festivali teema "Maast lahti".

Neljä festivalipäävä jook-
sul käüsimä püüne piäl ää neli
korda - tegime tantsu- ning
lauluõpitubasi, esinesime selt-
sis ansambliga Kukerpillid
ning laupa kellä viiest saemõ
oma uhkõmad riided ning
suurõ pundi suurõ lava piä-
le viiä, et tutvusta folgilistõlõ,
mioksi laula ning lugusi siipu-
õl merd mieles pietässe.

Kihnus akkavad lapsõd nii-
piä taentsma, kui jalad kand-
ma akkavad. Algusõs seis-
väd terä aega eede süles ning
pärašt akkavad iest ää juõs-
ma, kui koomineku plaan vällä
kääüsse.

Miestegä ond lugu teesiti.
Pidudõl kääüd vähä ning kui
kua mõnõkorra ede tulõb, ond
nämäd üsä nao tabureti kül-
ge kindi naelutõt. Pikä piä-
le akkab olukord ilmet võt-

ma ning ühtegi kurõlauguvaia
tantsuparanda iäres seismes
ei põlõgi. Kõik muast lahti!
Mõnõkorra akatassõ laulu kua
vällä kjõssma: „Ei põlõ meitel
kallimat jõlmõs, kui sie liiva-
nõ kodonõ suaer, sii sündüsi
kasusi üles ning ikka mia siia
jæe.” Tantsuks võib ju muast
lahti kanguta, aga Kihnumuast
naljalt lahti ei kjõsu.

Meie jäime ette rahulõ ning
iä miel ond näha, et kihnlasi
oedassõ mieles ning meite lau-
la-pillilugusi-tantsa südämess!
Tulõvasta näeme jälle!

**Uiõ-Matu Anni ning
Noodi Mirjam**

Metsamaa mudilaste pärimusringis osales 19 rõõmsat last

SA Kihnu Kultuuriruumi kor-
raldatud mudilaste suvine
pärimusring on selleks su-
veks läbi saanud.

Aeg lendas kiiresti ja tegevusi
jagus igasse päeva. Hommiku-
ti lugesime või rääkisime veidi
kihnu keeles. Päeva teises poo-
les said lapsed palju mängida
ning meisterdada.

Lisaks meie tublidele juhend-
ajatele käis meil külas palju
toremaid inimesi. Uie-Kuraga
Mari koos perega õpetas laste-
le laule ja tantse.

Pärdi-Jaagu Annika ja Ran-
nametsa Käthlin näitasid,
mida põnevat ja traditsioo-
nilist saab teha oma kätega.
Kõige rohkem elevust tekita-
sid aga loomad – viimase tei-
sipäeva veetsime koos Pär-
na Triinu, Theodori ja nende
kanadega ning Aadu Hebe-Ly
ja Kene-Lyga, kes tõid kaasa

merisead ja jänese.

Kokku osales juulikuu jook-
sul pärimusringis 19 kih-
nu last. Keskmiselt oli päevas
kohal seitse last – kord roh-
kem, kord vähem.

Lapsevanemate tagasiside on
olnud rõõmustavalt positiivne.
Oleme tänulikud ja rõõmsad,
et kõik sujus suuremate vipe-
rusteta ning et vanemad oma
lapsed meie juurde usaldasid.

Suur aitäh Kihnu Vallavalit-
susele, kes meid rahaliselt toet-
tas. Tänusõnad ka kõigile, kes
tõid raamatuid ja mänguasju
või aitasid õueala ehitada.

Ja kõige suurem aitäh meie
juhendajatele – Kaeramet-
sa Avele ja Kopli Agnele, kes
tegid oma tööd suure südame
ja hoolega.

Mari Mets,

SA Kihnu Kultuuriruum

Fotod: Agne Alas ja Ave Moks

Rahvatriatlon sai teoks

Unistada tuleb suurelt ja veel suuremalt - nii sündis ka Kihnu Rahvatriatlon 2025!

Kui läinud aasta lõpus kuulsin, et Männakäba maratoni korraldajad lõpetavad Kihnus teadmata ajaks tegevuse, sai mul üsna ruttu plaan paika - on aeg triatloniks. Kuigi see aina populaarsemaks muutuv spordiala - ujumine, ratas ning jooks - on üha laialdasemaks rahvaspordiks kujunenud, teadsin, et tihtilugu seostatakse seda ühe ekstreemsema vormiga: Ironmaniga (3,8km ujumist, 180km ratas, 42,2km jooksu). Sealt tulenes tugevalt ka nimi - rahvatriatlon, et omaltpoolt tugev sõnum edastada, et Kihnu triatlon tõepoolest on igaihele!

Liikuv eluviis on mulle kodune ning südamelähedane ja kuna spordipisik on tohutult nakkav, tekitas meeletut elevust teadmine, et nii mõnigi regulaarselt trenni tegev jalgrattur ju juba Kihnus on - kuidas oleks, kui prooviks ka triatloni populariseerida. Ja muidugi, tutvustada värvikat Kihnut ka väljaspoolt tulijatele.

Nõnda saigi endise tipptriathloni ja praeguse treeneri Kevin Vabaorgi ja Kihnu juurte ning sõudmistaustaga Karl Sutiga kokku lepitud, et teeme midagi sellist, mis kutsuks spordist osa saama, olles seejuures omanäoline.

Paslik on mainida, et enne Kihnu Rahvatriatlioni polnud me, kolm peakorraldajat, iial ühtegi sellise mastaabiga üritust korraldanud. Sündis aja-

loos esimene Kihnu Rahvatriatlon - 300m ujumist meres, 15km rattasõitu ümber saare pinnatud kattega teedel ning kolm muinasjutulist männimetsa alust jooksukilomeetrit.

Alates märtsikuust toimus kümneid vestlusi nende heade inimestega, kes rahaliselt meie tegevusele öla alla panid, nõu jagasid ja meie visiooni uskusid. Mitmekümneid telefonikõnesid muu korraldusliku poolega - digitaalsest ajavõtusüsteemist eelarve kokku saamiseni. Mitmeid sadu kirjavahetusi, mis seotud reklaammaterjalide, t-särkide, bändi tuleku ja kõige muuga, mida üks spordivõistlus koos kontsertiga endas kätkeb.

Sealjuures planeerisime raja-kaarte, tegime neis kolmel korral erinevatel põhjustel muudatusi, suhtlesime osalejatega kellest paljud olid Kihnu tulemas esmakordselt ning otsisime viise, kuidas parimal ent ka eelarvesõbralikumal moel üks vägev triatlon ellu tuua. Sõitsime, ujusime ja jooksisime ise radu läbi, planeerisime rajamärgistust, vabatahtlike paigutust radadel ning kalkuleerisime võistlejate ohutust.

2. augustil sai aga selgeks - töö, mida oli olnud palju, kandis vilja! Kuigi hommikune registreerimine viibis veidi tehniliste viperuste tõttu, jõudsid kõik kenasti starti, läbisid raja ohutult ja rõõmsalt ning vaid ühel võistlejal õnnestus õnnel kombineerida üsna rattaraja alguses valele teele keerata ning sellega enda esikolmiku positsioon kahjuks kaotada.

Stardivile käimise järgselt ei suutnud ma aga, ise samal ajal ujujaid sup-laua turvates, naeratust näolt pühkida. Kihnu sadama paadikaid äärne oli kogu hingest kaasa elavat ja ergustussõnu hüüdnud rahvast täis. Meeleolu oli toetav, spordivõistlusele omaselt ootusärev ning vali! Rattarajal oli nii profi-varustuses kui ka linna-ratastega sõitvaid spordientusiaste, mis tegi kogu olemise veelgi värvikamaks!

Kihnu Rahvatriatlon 2025 üldvõitjaks tuli ajaga 38:22 noor tulevikutegija Artur Abras, kes 16-aastasena mitte ainult ei võitnud kogu distant-si vaid oli ka kõige kiirem ujuja, rattur ning jooksja, juhtides algusest lõpuni võidukalt mängu. Kihnlasi ning Kihnu sagemetega inimesi oli võistlejate ning finišeerunute hulgas 13 südikat inimest!

Medalite asemel riputasime igale võistlejale kaela kleep-su abil medaliks kujundatud karvakala konservi, peale pingutust pakkusime osalenutele kalasuppi püülikeivaga ning jooksuraja ääres asuvas joogipunktis mängisid pillilapsed pilli!

Võistluskeskuses paikneva vahetusala olime võistlejatele mugavaks ratta- ja jooksujalanõude vahetuseks piira-

nud muttidega ning finišikaare moodustasid noored kased.

Ajaloo esimese Kihnu Rahvatriatlioni finišijoone ületas 84 sportlast ning kõige rohkem jäi meie kui korraldajate kõrvu kõlama: "Kas ikka uuel aastal jälle?" Jah, meie usume küll! Siit ikka edasi ja aina vägevamalt!

Kihnu Rahvatriatlon 2025 korraldustiimi südamlikud tänusõnad kohalikele toetajatele, kes rahaliselt, kes nii nõu, kes jõuga abiks olid: Kihnu Vald, Kihnu Sadam, Kihnu Toetusfond, Kihnu Päästekomando, Eremka OÜ, Kihnu Merepäästeselts, DeDeDe Teenused OÜ, Anneli Akkermann, Triinu Vohu, Martin Sepa, Mari Mets, Raigo Tšetšin, Annika Annuk, Veronika Tšetšin, Kihnu Külalistemaja, Rooslaia Talu, Kastani talu, Miinusbaar, Metsamaa Pärimustalu ning kõik vabatahtlikud, keda oli kokku üle 30 ning tänu kellele olid teed turvatud, võistlejatele suunised antud ning kogu päev hoitud!

Jete Eevald

Külälised Austraaliast

Selle aasta algusõs kirjutas mia oma skuõli lõputüed teemal „Kihnu päritolu silmapaistvad muusikud ja heliloojad”. Tüe käikus suatsi mjõtmõtölõ Kihnu päritolu muusikutölõ küsimustika. Nende siäs oli Austraalias eläv Olev Muska, kelle juurõd on Kihnust pärit.

Puõl aastat iljemini suatis tämä miolõ

meili, et nämäd tullõ Estisse tuuri tegemä ning kas olõks võemalik Kihnus kua üks kontsert anda.

Võemalusõst tuli loomulikult ruttu kindi võtta ning 28. eenäkuu päävä toi-muski Kihnu Muusiumi kuuris Olev Muska esinemine.

Algusõs oli plaanis üritus õuõs läbi viia, aga parajuttõ, kui tehnikäd ning kujundusõd paika said siätüd, akkas jämedäd vihma alla valama. Kogu krempel koliti kuuri sisse ning kontsert sai vägä värvikäs ning jõlus.

Päräst küsüti Olev Muskalt viel muusika ning Kihnu mälestustõ kohta.

Jõlm läks kua jõlusaks ning pidu läks Kihnu pillimieste muusika suatõl õuõs edekohe.

Noodi Mirjam

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimised toimuvad 19. oktoobril 2025

Kohaliku omavalitsuse volikogu valimisnädal on 13. oktoobrist kuni 19. oktoobrini. 13. kuni 18. oktoobrini toimub eel- ja elektrooniline hääletamine. Valimispäeval, 19. oktoobril toimub hääletamine ainult jaoskondades.

Hääletamisruum asub nii eelhääletamise- kui ka valimispäeval Kihnu rahvamajas.

Hääletamisõigus on vähemalt 16-aastastel valijatel, kelle rahvastikuregistrisse kantud elukoht asub vastavas vallas või linnas. Lisaks Eesti kodanikele on hääletamisõigus Euroopa Liidu kodanikel ja Eestis pikaajalise elaniku elamisloa või alalise elamisõiguse alusel elavatel kodakondsuseta isikutel.

Valimistel võivad osaleda nii erakonnad, valimisliidud kui üksikkandidaadid. Kandidateerimisõigus on igal hääleõiguslikul Eesti kodanikul ja Euroopa Liidu kodanikul, kes on kandidaatide registreerimise viimaseks päevaks saanud 18-aastaseks ja kelle püsiv elukoht asub hiljemalt valimis-

aasta 1. augustil vastavas vallas või linnas.

Volikogu liikmeks ei või kandidateerida tegevväelane ega isik, kes on kohtu poolt süüdi mõistetud kuriteos ja kannab vanglakaristust.

Valimisliidu võib kohaliku omavalitsuse volikogu valimisteks moodustada vähemalt kaks hääleõiguslikku Eesti või Euroopa Liidu kodanikku. Selleks tuleb esitada seltsinguleping ning valimisliidu registreerimisavaldus (20. augustist kuni 4. septembrini) valimiskomisjonile registreerimiseks. Täpne info ja juhised on olemas veebilehel www.valimised.ee

Kandidaatide registreerimiseks esitamine algab 20. augustil ja kestab 9. septembrini 2025. Kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel tuleb kandidaadi või kandidaatide ülesseadmiseks esitada nõutavad kandidateerimisdokumendid valla või linna valimiskomisjonile. Iga kandidaat peab esitama kandidateerimisavalduse.

Kandidateerimisdokumenti-

de näidised valmistab ette riigi valimisteenistus ja need avaldatakse ka valimiste veebilehel www.valimised.ee.

Kihnu valla valimiskomisjon on viieliikmeline: ametikohajärgselt on komisjoni esimees vallasekretär Hedy Põluste, aseesimees Raili Leas ning liikmed: Luule Aav, Talvi Kott ja Hille Umb. Kihnu valla valimiskomisjoni asukohaks on Kihnu Vallavalitsus, kabinet 101 (vallasekretäri ametiruum), Kooli/1, Linaküla. Tel: 44 69 910, e-mail valimised@kihnu.ee.

Valimiskomisjoni tööaeg:

20. august-17. september tööpäevadel E-K 10.00-12.00 (v.a 9. september) ja N, R 15.00-17.00 (v.a 11. september).

9. ja 11. septembril 15.00-18.00.

Kihnu Vallavolikogu järgmise koosseisu liikmete arv on sama, mis praegusel koosseisul, st 9 liiget.

Hedy Põluste

KIHNU VALLAVALITSUSES

◆ Kihnu valla valimiskomisjoni asukohaks määrati Kihnu rahvamajas asuv Kihnu vallavalitsuse ruum 101 (vallasekretäri ametiruum) aadressil Kooli;

◆ MTÜle Kihnu Rahvatratlon anti luba korraldada 2. augustil üritus “Kihnu Rahvatratlon”;

◆ Määrati häirekella- ja koduteenus;

◆ 17. juunil teistkordselt välja kuulutatud avatud hankemenetlusega riigihankel “Kihnu koolihoonne rekonstrueerimine” ei esitatud ühtegi pakkumust, seega tunnistati hange nurjunuks ja lõpetati hankemenetlus;

◆ MTÜle Kihnu Kogemus anti luba korraldada 23. augustil üritus “Kihnu Suve Süda”;

◆ SAle Kihnu Kultuuriruum anti luba korraldada 7. augustil üritus “Merelaulude öhtu Kihnu tuletornis”.

KOP sügisvoor avaneb

Kohaliku omaalgatuse programmi (KOP) eesmärk on tugivate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine.

Rahastatakse projekte, millega panustatakse kogukonnaliikmete teadmiste ja oskuste kasvu, kogukonna identiteedi tugevnemisse, tõhusama koostöö tekkesse ja ühistegvust soodustavate avalikus kasutuses olevate objektide rajamisse ja arendamisse ning kogukonnaliikmetele vajalike teenuste pakkumisse. 2025. aasta Pärnumaa KOPi sügisvooru rahaline maht on 50 877,62 eurot.

Toetuse taotlejaks saavad olla avalikes huvides tegutsevad mittetulundusühingud ja sihtasutused, mille asutajaks ega liikmeks ei ole kohaliku omavalitsuse üksus ega riik. Täpsemad taotleja, taotluse ja abikõlblike kulude tingimused on kirjas programmi määru-ses. Kõik vajalikud materjalid, sh õpetusvideod, leiab Pärnumaa Arenduskeskuse kodulehelt arenduskeskus.eu/kop.

Pärnumaal tegeleb nii projektide sisulise nõustamise kui menetlemisega vabaühenduste konsultant Karoliine Aus. Ta on ritta pannud seitse soovitusi, et taotluse kirjutamine kulgeks sujuvalt:

Enne taotluse kirjutamist tutvu määru-ses paragrahvi-ga 10, et veenduda, kas sobid antud programmis taotlejaks. Samuti kontrolli, kas teie ühingu põhikirjast tuleb välja, et tegutsete avalikes huvides ning oma piirkonna huvides?

Kontrolli, et avasid õige meetme taotlusvormi, sest valele taotlusvormile täidetud projektid loetakse mittevastavaks. Määruse paragrahv 14 lõige 6 toob välja veel olukordi, kunas projekt loetakse mittevastavaks ja hindamisele ei saadeta.

Projekti kirjutades ava ka selgitavad infoväljad (väike küsimärk tekstikasti kõrval),

Taotlusi võetakse vastu alates 1. septembrist 2025. Taotlused tuleb esitada hiljemalt 1. oktoobril kella 16.30ks Riigi Tugiteenuste Keskuse e-toetuste kesk-konnas (etoetus.rtk.ee).

sest seal on abistavaid lisaküsimusi, mis tagavad selle, et hindajad saavad kõik vajaliku info tekstist kätte.

Programmis toetatakse tegevusi, mis on otseselt seoses programmi eesmärgiga: tugivate ja omaalgatusel põhinevate kogukondade tekkimine ja püsimine. Pea meeles, et projekti eesmärk ei ole tegevus, vaid siht!

Projekti abikõlblik ajaperiood on 1.10.25-1.10.26, ärge märkige taotluses muud perioodi, isegi kui plaanite tegevused kiiremini lõpetada. Sellegipoolest tasub arvestada, et kui teil pole võimalik omavahenditest kõiki kulusid katta, tasub tegevuste alustamiseks ära oodata hindamiskomisjoni otsus, mis tuleb hiljemalt detsembri keskpaigaks.

Enne eelarve koostamist, loe määruse paragrahve 7-9. Seal on välja toodud, et omafinantseering peab olema vähemalt 10% abikõlblikest kuludest. Samuti on seal välja toodud, millised kulud on ja ei ole abikõlblikud.

Kui oled projekti valmis kirjutanud, selle vastavust määruse ja hindamiskriteeriumitega võrrelnud, on soovituslik võtta ühendust konsultandiga, kes projektisisu üle vaatavad ja vajadusel vastavad suunised annab. **Kuid konsultandiga tuleb võtta ühendust enne projekti esitamist!**

Kontakt: Karoliine Aus, karoliine@parnumaa.ee, +372 5307 6570.

Kihnu jõudis Hispaa

Kihnu jõudis Hispaania teetigu, kes juba mitmeid aastaid on liikvel tuhandetes Eestimaa aedades ja õgib valimatult kõike rohelist, mis teele jääb. Nad eelistavad pehmeid, mahlaseid ja madalakasvulisi taimi, kuid nälja korral ei põlga ära ka lagunenud taimematerjali, loomseid jäänuseid ega isegi teiste tigu mune.

Tegemist on äärmiselt visa ja kiiresti paljuneva tegelasega, kellest täiesti lahti saada pole võimalik. Et neid limaseid sisetungijaid vähegi ohjes hoida, ei jää aednikel muud üle, kui igal õhtul pang kätte võtta ja nad kokku korjata.

Kuidas mõjub ilmastik?

Ehkki äärmuslikud ilmaolud võivad võõrliigina Eestisse jõudnud Hispaania teeteo levikut pärssida, leidub neid praeguseks juba sadavõrd palju, et kehv ilm kujutab tigu-dele vaid ajutist tagasilööki, nendib keskkonnaameti loodushoiutööde büroo juhataja Eike Tammekänd.

Tammekänd märkis saates "Terevisioon", et Hispaania teeteod võivad saada kuni 400 järglast. Isegi kui osa isenditest kehvade ilmaolude tõttu hukkub, taastub nende arvukus seetõttu kiiresti eelnevale tasemele.

Võõramaa isendile ei meeldi pikk põuaperiood ega kevadised öökülmad, kuid levik on läinud nii massiliseks, et suures pildis ei pruugi see muuta midagi. Kui mõned aastad tagasi võis loota, et Hispaania teetiguid aitab kontrolli all hoida käre talvepakane, siis viimaste aastate paks lumevaip ja leebem temperatuur aitas neil talve paremini üle elada.

Eesti suvi võib olla Hispaania teetigude jaoks aga isegi soodsam kui Lõuna-Euroopas.

"Hispaanias hoiab neid kindlasti tagasi see, et pole seda suurt lopsakust ja niiskust. Tal ei ole lihtsalt niivõrd palju kohti, kus olla. Kui võtta Eesti suvi, siis kui on soe ja niiske, on tal mõnus," märkis Tammekänd.

Kuidas võõrliiki tõrjuda?

Võõrliigi levikut on tema sõnul eeskätt tagant tõuganud uusarendused ja aian-dushuvi, sest teoliik jõudis 15 aastat tagasi Eestisse nähtavasti välismaalt pärit multšide ja muldade abil.

Tammekänd märkis, et Hispaania teeteo tõrjumiseks kasutatavad viisid sõltuvad eeskätt inimesest ja sellest, kui palju võõrliiki aias elab. Ehkki keskkonnaamet üldiselt muru madalaks pügamist ega tigu-de mürgitamist ei soosi, võib see olla vajaduse sunnil paratamatu.

"Kui aed on paksult hispaanlasi täis, pole ka kohalikke tiguid seal enam kuigi palju. Kõige parem on neid pidevalt otsida ja pidevalt hävitada, füüsiliselt kokku korjata ja keeva veega üle kallata ning siis prügisse või komposti viia," sõnas ekspert.

Kindlasti ei tohiks viia elusaid tiguid metsa alla. Samuti tuleks hoiduda sinna aiajäätmete viskamisest, kui aias elab teadaolevalt Hispaania teetiguid.

"Paljud levikud, mis on inimeste aedadest väljapoole läinud, on aiajäätmete prügi-kohad. Seal on nad kontrollimatult laiali läinud. Oluline on ka, et kõik naabrid tegutsesid korraga, kui on probleem. Kui on krunt, kus keegi ei niida ega midagi tee, saab ta seal segamatult toimetada," lisas Eike Tammekänd.

Keemilistest vahenditest on häid sõnu jagatud Ferramol Limacid graanulitele, mille tootja kinnitusele ei kahjusta need ei lemmikloomi, linde ega siile. Samas tuleb arvesta-

nia teetigu

VÕÕRLIIK: HISPAANIA TEETIGU

Hispaania teetool puudub koda ja ta on tavalistest kohalistest liikidest oluliselt kogukam. Foto: Maris Sepp / Keskonnaameti koduleht

da, et graanulid võivad mõjuda surmavalt ka meie kodumaistele teoliikidele.

Kuidas Hispaania teetigu ära tunda?

Väga väikeste Hispaania teetigude kohalistest liikidest eristamine on keerukas. Suuremate isendite puhul on see juba lihtsam. Keha värvus võib varieeruda heleoranžist mustani. Noortel loomadel esineb sageli mõlemal keha küljel taustavärvist pisut tumedam pikitriip. Keha kattev lima on oranžikaskollane. Iseloomulik on tallaserva ere värvus, kus on selgelt näha tumedamad vaod (triibud). Pea värvus on enamasti keha omast tumedam. Ärritununa tõmbab Hispaania teetigu end mügarikuks keraks.

Hispaania teeteo munad sarnanevad väetisegraanulitega. Munad on siiski veidi läbi paistvamad ja tavaliselt kobarana koos.

Teist võõrliiki, mustpeanälk-jat on raskem märgata. Erinevalt Hispaania teeteost ilmub see välja pigem suve teises pooles. Iseloomuliku tunnuseks on pealtvaates pea ning tundlad sügavmustad kuni sinkjasmustad. **KL**

Hispaania teeteo tunnused:

- ◆ Hispaania teetigu on silmapaistvalt suur nälkjas - täiskasvanud looma kehapikkus on väljasirutatuna 7-15 cm.
- ◆ Tal puudub koda.
- ◆ Keha värvus võib olla väga varieeruv alates tumepruunist punakate, oranži, kollakate ja beežide toonideni. Noortel loomadel esineb sageli mõlemal keha küljel taustavärvist pisut tumedam pikitriip. Keha kattev lima on oranžikaskollane.
- ◆ Iseloomulik on tallaserva ere värvus, kus on selgelt näha tumedamad vaod (triibud). Pea värvus on enamasti keha omast tumedam.
- ◆ Hingamisava asub mantlikilbi eesosas.
- ◆ Valkjad umbes 3 mm läbimõõduga munad munetakse 20-30 (40) kaupa kõdukihi alla, kompostihunnikusse, varjulistes niisketes kohtadesse. Munadest kooruvad noored nälkjad 3,5-5 nädala pärast ja suguküpsuse saavutavad juba 6 nädala pärast (on võimalised munema). Üks isend võib muneda kuni 400 muna.

Hispaania teeteo munad.

Foto: Merike Palginõmm / Keskonnaameti koduleht

Ennetus ja tõrje

- ◆ kui ostad istikuid ja kahtlustad, et seal võib olla hispaania teeteo mune, pane istik karantiini 5 nädalaks: seo mullapalli ümber kilekott, kinnita-des selle tihedalt ümber istiku varre ja kontrolli aeg-ajalt, kas kilekoti sees on munadest koorunud nälkjaid. Hoia istikut sobivas kohas (valgus, temperatuur) ja kasta;
- ◆ võid ostetud istikute mullapallid läbi vaadata ja leitud (võimalikud) munad hävitada;
- ◆ kui piirkonnas on teada hispaania teetigude levik, siis võib abi olla nn teoadeadest - siledad plekist piirded, millest teod ei jõua hästi üles ronida. Hispaania teetigude ronimisvõime on siiski üpris hea;
- ◆ korja pidevalt ära täiskasvanud nälkjaid, sest iga isend võib muneda väga suure hulga mune;
- ◆ löö leitud nälkjad kas labidaga pooleks või korja anumasse ning kalla peale keev vesi. Hukatud isendid võid mätta labidasügavusele mulla alla, kus kindlasti ei ole munade arenguks sobilikud tingimused ja nälkjad välja roomata ei jaks;
- ◆ nälkjate kokkumeelitamiseks sobivad ka peaaegu tühjaks söödud arbuusikoored ja õlleanumad, kust neid siis on lihtsam kokku koguda;
- ◆ suhtle kindlasti naabritega, et ka nemad korjaksid oma aedadest nälkjad kokku, muidu on neist võimatu vabaneda;
- ◆ kindlasti ei tohi elusaid nälkjaid viia mujale (met-saserva, niidule, parki), kuna nii hoopis levivad neid ja varem või hiljem levivad nad sinu aeda tagasi;
- ◆ aiapäätmeid (nt riisunud lehed, lõigatud taime-varred ja -lehed, vana multš) ei tohi viia met-saserva, niidule, parki, võsa vahele või jäätmaale,

sest selle kraamiga võivad kaasas olla ka nälkjad või nende munad. Sellistes kohtades saavad nad segamatult elada ja paljuneda, kuna keegi ei tegele seal nende korjamisega. Lisaks levivad nad sealt varem või hiljem aedadesse. Aiapäät-med tuleb kompostida oma aias või kasutada kohaliku omavalituse aiapäätmete jaoks ette nähtud lahendusi, sh biojäätmete konteinerid;

◆ hoolda oma aeda - hoia muru madalana, mullapind kobestatuna. Pidevalt kontrolli võimalikke nälkjate ja munade peitumiskohti (suuremate lillepuhmaste ja põõsaste alused, terrassialused, igasugused servaalused), korrasta neid (kaeva ringi, niida). Hävita kindlasti ka munad (kalla üle keeva veega);

◆ võimalusel soodusta aias võõrnälkjate looduslikke vaenlasi, kes söövad nälkjamune ja ka roomavaid isendeid - kohalikud nälkjaliigid, suuremad mardikad, linnud, siilid.

◆ kodulindudest söövad nälkjaid mitmed par-ditõud, näiteks pekingi part, india jooksupart, ja muskuspardi tõud.

◆ teomürgid ei ole võõrnälkjate tõrjumisel kuigivõrd mõjusad ja nende kasutamisel hävitad hoopis kohalikke kasulikke liike. Lisaks mürgitad seeläbi nendest toituvaid linde-loomi (nt siilid) ja mürk võib jõuda ka koduloomadeni (kassid-koerad).

Allikas ja lisainfo:
Keskonnaameti
koduleht

Lasteaedades ja koolides pannakse rohkem rõhku tervisele

2024. aasta alguses alustasid Eesti maakondades tööd haridusasutuste tervisedendajad, et aidata kujundada oma maakonna lasteaedades ja koolides tervist väärtustavat elulaadi. Pärnumaa haridusasutuste tervisedendaja **Madli Murumaa** tõdes, et üks keerulisemaid asju uues ametis oli oma rolli selgitamine.

Pole ka ime, sest Eestis on haridusasutuse tervisedendaja üsna uus nähtus, mis sai alguse Tervisekassa, Tervise Arengu Instituudi ja maakondade arendusorganisatsioonide koostööprojektist. Selle eesmärk on senisest tõhusamalt tegeleda tervisedendusega lasteaedades ja koolides.

Eesmärgi saavutamiseks värvati kõikidesse maakondadesse ning Tallinnasse ja Tartusse tervisedendajad, kes toetavad oma maakonna või linna lasteaedu ja koole nii teoreetiliste teadmiste kui ka praktiliste tegevustega, et kujundada laste ja noorte seas tervist väärtustavat elulaadi.

Siiski ei lähe haridusasutuse tervisedendaja ühtegi kooli või lasteaeda tööle, vaid pakub neile tuge ja teadmisi.

Madli Murumaa tööpõld on lai, sest Pärnumaal on kokku 73 haridusasutust, mille hulka kuuluvad 29 lasteaeda ja 44 kooli. Nende hulka on arvestatud ka lasteaed-alkkoolid, mis täidavad kahte rolli, pakkudes nii kooliharidust kui ka lasteaia teenuseid.

Sügiseks oli Madli külastanud enamikku koole ja lasteaedu, osasid neist korduvalt. Külastuste eesmärk oli tutvustada ennast ja oma tööülesandeid, samuti kaardistada haridusasutustes seni ette võetud tervisedenduse praktikad.

„Koostöö loomine on olnud pikk protsess, mis nõuab järjepidevat suhtlemist ja usalduse võitmist“, nentis Madli.

Kõiki ei saa ühe vitsaga lüüa

„Haridusasutuste külastamine on olnud üks olulisemaid tegevusi, igale koolile ja lasteaiale on personaalne lähe-

nemine. Oluline on igat asutust tundma õppida, et mõista nende vajadusi ja leida sobivaid tervisedenduslikke lahendusi. Samuti on olulist rolli mänginud koolitused ja seminarid, mis on aidanud suurendada enesekindlust ja teadlikkust“, kinnitas Madli.

Igas koolis ja lasteaias vaadatakse üle, millised on nende tervisedenduslikud tegevused ja mida saab veel paremini teha.

„Tähtis on olnud heade praktikate jagamine, kus tutvustan teiste haridusasutuste edulugusid, et inspireerida ka teisi nende eeskujul järgima.

Lisaks olen suunanud juhtkondi tervise meeskondade loomise poole, mis aitavad tervisedenduslikke tegevusi süsteemselt koordineerida. Samuti olen innustanud koolilooma teaduspõhiseid seksimisprogramme, mis toetavad noorte tervislikku arengut“, sõnas Madli.

Loevad eeskujud, mitte loengud

Madli tõdes, et töö tervisedendajana ei ole lihtne. Üks suurem raskus on olnud enda rolli ja tööülesannete selgitamine, sest haridusasutuse tervisedendaja roll ei ole kõikidele tuttav.

„Lühidalt öeldes on tervisedendaja ülesanne tagada, et noored teaksid, mis on neile hea selleks, et püsida terve.

Seda saab teha mitmel viisil: julgustada lapsi rohkem liikuma, tasakaalustatult sööma, piisavalt magama, olema eeskujuks suuhügieeni jälgimisel, sõprade ja perega koos olema ning leidma iga päev aega mängimiseks ja puhkamiseks.

Need lihtsad harjumused aitavad lastel kasvada teadlikeks noorteks, kes oskavad enda tervise eest hoolt kanda“, kirjeldas Madli.

Foto: erakogust

Madlile on rõõmu teinud haridusasutused, kus koostöö sujub ja nii juhtkond kui ka õpetajad töötavad ühiste eesmärkide nimel.

„Sellised koolid ja lasteaiad on eeskujud teistele haridusasutustele ja noortele.

On asutusi, kus omavahelised suhted on prioriteet. See loob hea sisekliima, nendes asutustes on juba loodud tervise meeskonnad, tegevuskavadesse on lisatud konkreetseid sammu tervisedendamiseks ning on rakendatud teaduspõhiseid programme, mis toetavad laste tervislikku arengut“, tõi Madli näiteid.

Ta kinnitas, et sellised koolid-lasteaiaid ja nende avatud suhtumine inspireerivad jätkama ning otsima viise, kuidas ka teised haridusasutused saaksid sarnaseid lahendusi kasutada.

Tervisekassa

KOP KOHALIKU
OMALGATUSE
PROGRAMM

SÜGISVOOR ON AVATUD!

TAOTLUSI SAAB ESITADA KUNI

1.10.25 KELLA 16:30

ROHKEM INFOT JA JUHISED
[ARENDUSKESKUS.EU/KOP](https://arenduskeskus.eu/kop)

PÄRNUMAA
OMAVALITSUSTE LIIT

PÄRNUMAA
ARENDUSKESKUS

REGILAOLÜE

Küll meitel laulu, kui meie laolaks...

KIHNU RAHVAMAJAS
laupa, 16. lõikuskuu päevä

PÄÄVÄ KELLÄ 14.00-15.30 ÕPITUBA RAHVAMAJAS -

küläs ond **ANTS JOHANSON** -
edekannõ vanõmast miestelaolust Estis ning Kihnus
NOODI MAIE riägib Kihnu laolu- ning pillimiestest

VAHEAEG - tõmbamõ enge

16.00-17.00 ÕPITUBA JÄTKUB - ühislaulminõ

ÕHTA KELLÄ 20.00 LAOLAB

PÜHÄ MIIKAELI POESTÕKOOR TALINAST

kuulõmõ rahvalaulõ põhjal kirjutõt koorimuusikad
ning koraala

Sissepiäsmine 7 eerut, õpitualistõlõ jõlma rahata.

TULGÕ TAENTSMA - 60 poissi ning nuõrt miest
tahtvad kihnu tantsa õppi!

EESTI KULTUURKAPITAL

EESTI
RAHVAKULTUURI
KESKUS

MTÜ Kihnu Haridusselts ja
Eesti Rahvakultuurikeskus
Hanno Haameri Toetusfond

REGE LAU LUÖÖ

Rege rauta
suvel

Reedel, 15. augustil

KELL 20:00

UIÕ-KURAGA ÕUÕ ULUALL

MIS TOIMUB?

! Regi- ja regelaul Kihnu moodi

! LIVE: Reggae-võtmes VÄLIHARF + Kaerametsa Raino

! Videosein koos hea muusikaga: mittedj Hang-Jan

AVATUD KOHVIK / ÕNNELOOS / SISSEPÄÄS TASUTA!

Uiõ-Kuraga Õuõ

uuekuraga@gmail.com

Suisel aal on paks riie päris piinaks.
KIHELKONNA

Suised saarte sitsijakid

Muhu / Kihnu / Vormsi / Jämaja

Näitus

KIHNU
MUUSEUMIS

16.08 – 29.09

Näitus on avatud
muuseumi lahtiolekuaegadel

Kuraator Aivi Tamm / Aada Design OÜ
kujundaja Anneli Kenk / Saara Kirjastus
fotod Anu Pink / Saara Kirjastus

KUSSÕKOHE

KIHNU ORIENTEERUMINE

23. AUGUST KIHNU

- Marsruut üle 20km läbi 16 põneva punkti.
- Start kell 10.00 Kihnu sadamast.
- Liigu jalgsi või rattaga.
- Osale ajavõituga või naudi Kihnu kultuuri rahulikult omas tempos.
- Igas punktis oma tegevus ja mitmetes võimalus osta kehakinnitust.
- Autasustamine kell 15.30 Kihnu sadamas.

REGISTREERI JUBA KOHE!

Osalustasu: Kuni 11. aug - 15€

Alates 12. aug - 20€ (kohapeal sulas)

Küsimuste korral võta ühendust: veera.leas@kihnu.ee või 518 6819

KIHNU VALD
Loja võtja ända, hoiu Kihnu murenda

K O N T S E R T Õ H T U L E

KIHNU SUVE SÜDA

23. AUGUSTIL KIHNU MAJAKA JUURES

20:00

KIHNU TÜDRUKUD

18:00

LASTEALA

ÕPITOAD,
MÄNGIMINE,
NÄDMAALINGUD,
BATUUT

PUULUUP

20:30

EELMÜÜGIS PIIRATUD ARV
SOODUSPILETEID
KÕIGE KIIREMALE!

Hind 10 € (al 17 a.),
lapsed kuni 16a. k.a **TASUTA**
Piletite müük:
kihnukogemus@gmail.com
Lisainfo:
kihnukogemus@gmail.com või
tel 529 4734 Võsu Marju või
Kihnu Kogemuse FB lehel.

KOHapealt ostes pääse 15 € / Pilet

PS! OOTAME KIHNLASI ÜRITUSELE MÜÜMA.
Lisainfo Võsu Marju käest.

PEOJÄTKUKS

ÖÖDISKO

DJ MAREK ROOMETS

22:00
VÄLIHARF

Sudasuvine kontsertelamus Kihnus!

Augustikuu sünnipäevalapsed

27. august
Jaan Saare (Tälle) 91
30. august
Vilma Vesik (Kurve) 91
26. august
Salme Vesik (Nõlvaku) 88
1. august
Helle Treimuth (Helle) 86
27. august
Leida Sutt (Kallaku) 84
28. august
Marta Vambola (Õmbluse) 84
29. august
Paul Köster (Mäetooma) 82
29. august
August Sepp (Antsu-Jaani) 81
28. august
Per Anders Hilen (Tähe) 80
10. august
Toivo Leholä (Aadu) 78
16. august
Leili Saare (Lepa) 78
13. august
Viktor Vesik (Nõgese) 71
20. august
Urmas Vambola (Õmbluse) 65
23. august
Mati Uueküla (Maruga) 65
2. august
Maire Havik (Uue-Jaani) 60
5. august
Anne Vahkel (Kopli) 55
9. august
Viive Leholä (Sipa) 55
15. august
Malve Laus (Uue-Lähiste) 55

Riin Palloni näitus
*Igatsuse meres
õitsevad saared*

Kunstnikutuuri
19.08 kell 17.00

NÄITUS AVATUD KIHNU RAHVAMAJA GALERIIS KUNI 20. AUGUSTINI

ÜRITUST TOETAB EESTI KULTUURKAPITAL

TULEVASED SÜNDMUSED

AUGUST

15. august - REGELAULUÖÖ
"REGE RAUTA SUVEL"
Uiõ-Kuraga õuõs kell 20
16. august - PÄRIMUSTUND
muuseumis kell 12
16. august - REGILAOLUÜE
rahvamajas kell 14
16. august - PÜHA MIIKAELI POESTÖKOOR
Talinast rahvamajas kell 20
16. august - Näituse "SUISED SAARTE
SITSIJAKID" avamine
muuseumis kell 13
19. august - RIIN PALLON
KUNSTNIKUTUUR
Kihnu rahvamajas kell 17
23. august - Kihnu orienteerumine
"KUSSÕKOHE"
23. august - PÄRIMUSTUND
muuseumis kell 12
23. august - Kontsertõhtu
"KIHNU SUVE SÜDA"
majaka juures kell 18
30. august - PÄRIMUSTUND
muuseumis kell 12
30. august - RESPEKT Miinusbaaris kell 19

SEPTEMBER

1. september - KOOLIAASTA AVAAKTUS

NB!!! Kavas võib tulla muudatusi!
Kõige värskemad infot saab -
www.visitkihnu.ee

